

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ludolphi, rectoris ecclesiae parochialis in Suchem, De
itinere terrae sanctae liber**

Ludolphus <Suchensis>

Stuttgart, 1851

X. De periculis piscium

urn:nbn:de:hbz:466:1-9333

liuntur. Nam coralli primo sunt albi et fœtidi, et de attractione solis in fundo maris quo crescunt efficiuntur rubri et crescunt in modum parvi rubi altitudinis unius ulnæ. Dum itaque a mari eiciuntur in maxima quantitate, ab hominibus congregantur et sic fœtidi venduntur. Et vidi in una domo plures corallos, quam quinquaginta equi portare possent, et plures dicere non sum ausus.

X. DE PERICULIS PISCIIUM.

Similiter in mari sunt alia pericula quæ tamen raro contingunt nisi parvis navigiis et sunt pericula piscium grandium. De quibus sciendum est, quod quidam piscis est in mari quem Græci troja¹ marina appellant, id est sus marina, parvis navigiis multum timendus, cum idem piscis raro vel numquam navigiis infert damnum, nisi fame coactus. Etenim si datur sibi panis per nautas, recedit et contentatur. Et si recedere non volt, ex tunc ex inspectione hominis facie iracunda et terribili protinus perterretur et fugatur. Sed tamen multum est homini cavendum dum eum sic inspicit, quod non timeat piscem, sed ipsum horribiliter inspiciat et audacter. Nam dum piscis hominem videt timere, non recedit, sed navigium mordet et dilacerat quantum potest. Si autem homo piscem audacter et horribiliter inspiciat facie iracunda, ex tunc piscis perterritus navigio relicto recedit. Unde audivi a valde notabili nauta mihi dicente, quod dum esset iuvenis cum quodam parvo navigio in eiusdem piscis periculum incidisset, et quidam iuvenis erat secum in navicula, qui se multum ferocem reputabat et audacem, et obvianti pisci pro audacia, quam se habere putabat, sibi panem dare noluit, sed cum fune de navicula usque ad aquam ad inspicendum piscem facie iracunda, ut moris est, se dimisit, et statim viso pisce timore perterritus, ut ipsum cum fune retraherent, sociis protinus exclamavit, et piscis viso timore hominis dum retrahebatur saltans ex aqua dimidiam hominis partem usque ad ventrem uno morsu amputavit et naviculam relinquens abscessit. Dicitur tamen quod idem piscis non sit ad iactum lapidis longus, nec sit grossus, sed caput eius sit maximum et grossum, et omnia damna

1. Troja marina ist Italienisch, im Französischen truite de mer, das Meerschwein, die Stachelsau, eine Art der Scorpena.

quæ navigiis infert facit mordendo et dilacerando. Item audivi ab alio valde veridico nauta, qui quasi omnia maris novit itinera et quam plurima et varia horribilia in mari passus fuit pericula; idem nauta dixit, quod quadam vice iuxta Barbariam vento contrario navigasset in locis, ubi est periculosissimum navigare propter rupes et siccas modicum aqua coopertas, et non longe a talibus locis semper a decem ¹ millibus ulnarum fundus non poterat reperiri; dum itaque in talibus locis cum maximo periculo et timore navigasset, casu navis super piscem, quem Galici melar ² appellant, devenit, qui ibidem inter rupes latitavit, et piscis sentiens navem venientem, putans forte aliquid esse, quod deglutire posset, aperiens os suum tam valido morsu navem invasit quod, licet graviter esset onusta, tamen per longum spatium retro cessit et omnis populus in navi ex ipso morsu et ictu fuit expergefactus. Sentiens itaque nauta navem per impossibile reductam retrocessisse, exclamavit ad populum, ut deum pro suis animabus exorarent, cum nulla eis spes foret vitæ. Nam pro certo navis ipsa contra magnam rupem percussisset. Et statim marinarii, id est servi navis, in sentinam navis descenderunt, rupturam navis videre volentes. Invenerunt dentem piscis grossitudine unius trabis et longitudine trium cubitorum navem penetrasse, et ipsam partem dentis postea aliquibus instrumentis ferreis extrahere nequierunt, sed cum serra dentem navi coæquarunt, et nulli dubium nisi navis fuisset rupta, si dens non fuisset tam acuta ³, navem tam mirabiliter non penetrasset. Dum mirabamur de longitudine et grossitudine huius piscis, idem nauta respondit ⁴, quod non miraremur, quoniam piscis unius miliaris longus esset in mari quod in strictiori suo loco quatuor miliarium et sexcentorum miliarium ⁵ esset latum, cum in parva piscina non ad unius tractus balistae lata piscis unius ulnæ longus sæpissime capiatur. Vidi enim tres tales pisces iuxta Sardiniam, qui aquam cum anhelitu in aërem cum maxima quantitate, plus quam

1. multis millibus. B. vix ulnis C. was auf decem führt. — 2. Gallici molor. B. In C F M fehlt der Name des Fisches. Im Französischen sind merlus und méro Namen großer Fische. Der französische Name des Sügefisches (pristis), héron de la mer, passt nicht. — 3. So A und B. Dagegen C acutus. — 4. So A. B und C dixit. — 5. So A und B. In C FM ist die ganze Stelle verworren und unklar, welche jetzt zum ersten Male Sinn erhält.

balista trahere posset, proiecerunt et sonum quasi tonitruum fecerunt. Etiam temporibus meis iuxta insulam Tortosae ¹ talis piscis fugando alios pisciculos in terram et siccum se proiecit cum maximo impetu aquarum ², quas ante se vexit, et aquis recedentibus in sicco piscis remansit et omnes habitatores illius loci eius pinguedine et carnibus sufficiebat. Sed post modicum tempus calore solis invalescente tota provincia illa ex eius fœtore et putredine fuit infecta et idem cadaver piscis ut magna domus eversa erectis sursum tignis per longum tempus a longe videbatur, sed postmodum per tempestates et procellas in locum profundiorum est proiectum. Tamen a quam pluribus expertis audivi quod longior in mari piscis sit ³ anguilla.

XI. DE DIVERSIS PISCIBUS.

Item in mari plurima et diversa sunt piscium genera magna et parva, diversi coloris, diversæ speciei, formæ et dispositionis, squamata et non squamata, quæ omnia secundum ipsorum naturam humana mente nequeunt comprehendere. Inter hæc omnium piscium genera sunt pisces quidam valde mirabiles, qui se ex aqua aliquantum elevant æqualiter et simul et semel per magnum spatium ut vesperiliones volant, sed quantum in volando perseverare possunt, mihi non constat. At de ipsis maris expertis diligenter interrogavi, unde iidem pisces evenirent, qui mihi responderunt, quod in Anglia et Ybernia supra littus maris speciosissimæ ⁴ crescerent arbores fructum in modum et formam pomorum producentes, et in ipsis pomis vermes nascantur et pomis maturis dum cadunt, franguntur et vermes evolant, pennas ut apes habentes, et quicumque primo terram tangunt, aereæ efficiuntur et cum aliis volucris cœli volant; quicumque autem vermes aquam primo tangunt, aquaticæ efficiuntur, ut pisces natantes, et simul et semel hinc inde vagantes et naturam ipsorum aliquando volando ex-

1. So A und B. CFM dagegen falsch Corsica. Tortosa ist eine Insel an der Küste von Syrien, der Stadt Tortosa gegenüber. — 2. aliquorum sinnlos C, das M übersetzt: mit einer großen ungestümkeit der andern. — 3. So A und B. In C non sit, was F M wiedergeben. Doch ist die Negation nicht unentbehrlich, wenn man longior faßt = longissimus, wie es durchaus im Sprachgebrauche Ludolfs liegt. — 4. specialissime A.